

Cathrine Strindin Amundsen

DEN INTERNASJONALE
VELFERDSPROFITTEN OG
BENDELORMØKONOMIEN

Om hvordan profittjag og finanskapital fortærer
offentlig finansiering, kvalitet og arbeidsvilkår i velferden

FV

Bendelormøkonomi

«In the care sector, it is true that government austerity and spending cuts have hit hard, and that more funding is required, raised in equitable ways. **But if someone has a tapeworm and is getting thinner and sicker, there is little point feeding them more without first removing the offending body.** Similarly, if more government money is pumped into private care, extractive financial tricks may be deployed to Hoover some or even all of it up, before it can reach patients and care staff.»

Care Givers and Takers

How finance extracts

wealth from the care

sector and harms us all

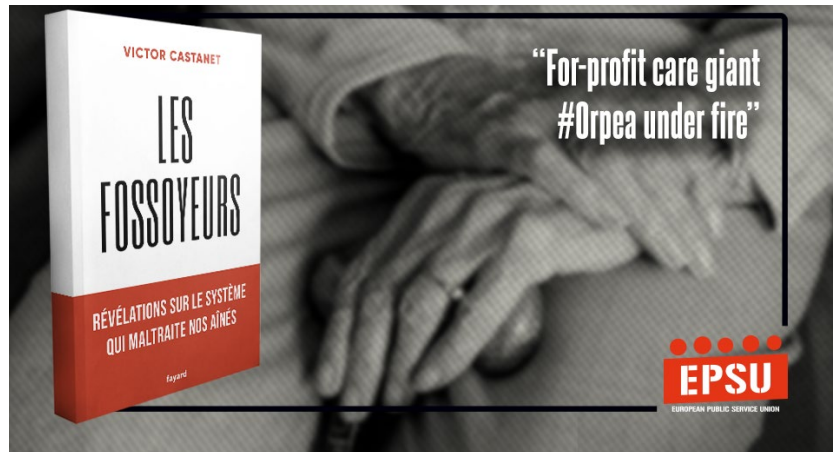

Predatory owners

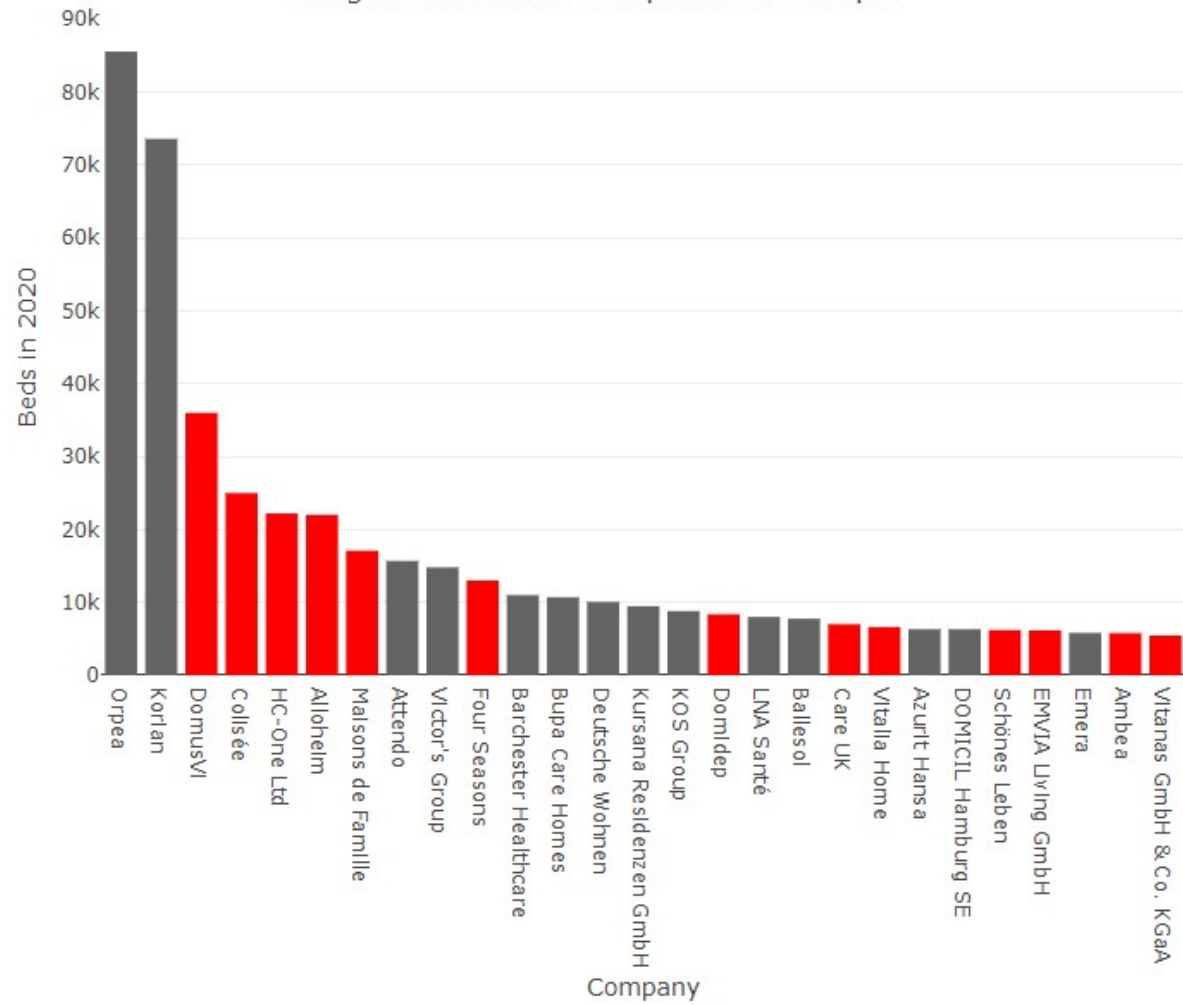
Hemtjänstmaffian

Barnehagemilliardærene

Gravrøverne

Largest care home companies in Europe.

**Companies in red are majority-owned by private equity*

Har solgt barnehager for 14,1 milliarder

På halvannet år har norske barnehagedrivere solgt barnehageeiendommer for 14,1 milliarder kroner. Eierne henter ut milliarder.

Publisert 19. des. 2021 kl. 21.00

Vi Lärare. | GES UT AV SVERIGES LÄRARE

Yrkesläraren Åmnesläraren ▾ Grundskolläraren Specialpedagogik Fritidspedagogik Förskolan Folkhögskolan

Miljonchock för skolor som ägs av utländska bolag

Fikk offentlig støtte for å bygge barnehager: Nå har eierne tjent milliarder på å selge bygningene til utlandet

■ 439 norske barnehagebygg har utenlandske eiere. Se om dette gjelder din barnehage

SBB vil selge seg helt ut av norske barnehager

Det svenske eiendomsselskapet la mange milliarder på bordet for eierskap i norske barnehager. Nå vil de selge rubbel og bit til en kanadisk finansgigant, som kan få full kontroll over barnehagebyggene.

1 MIN | PUBLISERT: 26.06.23 — 07.11 | OPPDATERT: 2 MÅNEDER SIDEN

At Dibber, We Are Driven by Heart

Dibber provides Early Childhood Development services with the aim of making every child feel valuable and becoming the best versions of themselves.

Dibber manages over 600 Early Childhood Education Centers in 10 countries. That is over 40,000 children who each and every day experience that they are valuable.

We are driven by heart, and you will experience this in every Dibber facility. Our heart culture unifies us in our belief that everyone is valuable and deserves to have the opportunity to recognize their intrinsic value and thrive.

- Eierskap betyr mye og finansbransjen vokser også i nordisk velferd
- Fortjenestemotivet truer kvaliteten
- Dårlige arbeidsvilkår gir dårligere kvalitet
- Finansaktører i velferden truer offentlig finansiering av velferden – den nordiske universelle velferdsstaten kan ikke leve med bendelorm

Avkommersialiseringsutvalget

Et offentlig utvalg nedsatt av Kongen i statsråd 12. august 2022 for

vurdere hvordan kommersiell drift kan fases ut i av ulike skattefinansierte velferdstjenester

<https://avkommersialiseringsutvalget.no>

[Hjem](#) [Siste nytt](#) [Om oss](#) [Mandat](#) [Sekretariatet](#)

Utvalg som skal utrede den kommersielle driften av velferdstjenester

Den 12. august 2022 oppnevnte regjeringen et offentlig utvalg som skal utrede hvordan kommersiell drift kan fases ut i ulike skattefinansierte velferdstjenester.

Utvalget leverte en delrapport som [NOU 2024:1 Definisjon og registrering av ideelle velferdsaktører](#) den 31. januar 2024.

Hovedrapporten ble levert som [NOU 2024:17 Kommersielle og ideelle aktørers rolle i fellesskapets velferdstjenester](#) den 29. august 2024.

Regjeringsplattform 2021-

Hurdalsplattformen

FOR EN REGJERING UTGÅTT FRA
ARBEIDERPARTIET OG SENTERPARTIET

2021-2025

**Redusere bruken av markeds-
mekanismer i
alle deler av velferdsstaten**

Arbeiderpartiet

Senterpartiet

Budsjettforlik mellom regjeringen og Sosialistisk venstreparti 2022

Stortinget ber regjeringen innen mars 2022 nedsette et offentlig utvalg som skal

- utrede hvordan kommersiell drift kan utfases i ulike skattefinansierte velferdstjenester, og legge fram en egen nullprofittmodell for hver slik sektor.
- Utvalget skal også foreslå en juridisk definisjon for ideelle driftsformer.

NOU 2024: 1

Definisjon og registrering av ideelle velferdsaktører

31. januar 2024

Ingen reserverasjoner i utvalget. Full enighet.

NOU

Norges offentlige utredninger 2024: 1

Definisjon og registrering av
ideelle velferdsaktører

NOU 2024: 17

Kommersielle og ideelle aktørers rolle i fellesskapets velferdstjenester

29. august 2024

Flertall på 9 av 11 med enighet om hele utredningen.

Reservasjon fra næringsinteressene

(Næringslivets hovedorganisasjon (NHO) og Private barnehagers landsforbund (PBL))

Avkommersialiseringens utvalgets mandat og arbeid

Tre modeller for avkommersialisering

- 1) Offentlig egenregi
– utfase ideelle og kommersielle
- 2) Offentlig og ideelle
– utfase kommersielle
- 3) Fortsatt kommersielle
– men strengere og bedre regulert

Utvalgets mandattolkning

- «Referansem modeller»
 - Utfasing
 - Oppbygging
 - Varige driftsmodeller
- Hvis politikerne vil, hvordan kan det gjøres.

Utvalget utreder alle tre modellene for hvert tjenesteområdet i mandatet:

Barnevern, barnehage, skole, arbeidsmarkedstiltak, asylmottak, eldreomsorg og spesialisthelsetjeneste.

Rangerer ikke modellene, men vurderinger og anbefalinger basert på samfunnsfunksjon og særtrekk.

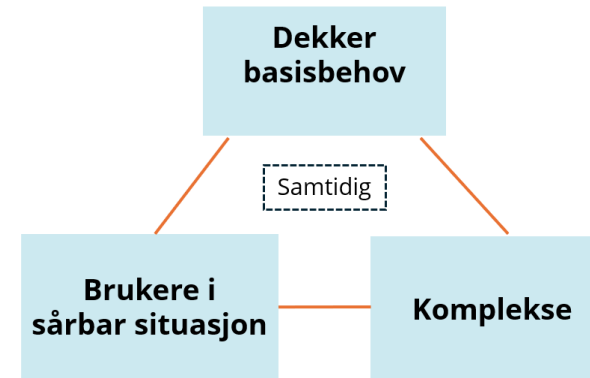

Analytisk utgangspunkt: Velferdstjenestenes samfunnsfunksjon og særtrekk

Samfunnsfunksjon:

- Lik tilgang, utjevning, verdiskaping
- Kvalitetskrav til alle
- Styres politisk, skattefinansieres

Særtrekk:

- Måling og kontraktsfesting av kvalitet vanskelig – en del er «umålbart»
- Kommersielle med profittmål kan utnytte dette til egen fordel
- Regulering og kontroll – er det mulig og hensiktsmessig?

Effekter av kommersielle leverandører

Mulige fordeler

- Økt bedriftsøkonomisk effektivitet og reduserte kostnader
- Stor omstillingsevne
- Økt brukervalg av leverandør
- Effektivitetsvirkninger hos offentlige og ideelle tilbydere

Mulige ulemper

- Redusert kvalitet
- Økt ulikhet
- Svekket økonomisk kontroll
- Konsekvenser for politisk styring
- Virkninger på oppfyllelse av samfunnsoppdraget

Sju hovedbudskap om fellesskapets velferdstjenester

Utvalgets hovedbudskap legges fram og begrunnes i *kapittel 16*:

1. Utfasing av kommersielle er mulig.
2. Tjenesteleverandør har betydning.
3. En realistisk og forpliktende strategi for å prioritere ideelle.
4. Behov for nyansert kvalitetsforståelse.
5. Brukervalg ikke alltid et gode.
6. Reguleringens dilemma – økt reguleringsbehov utfordrer profesjonell fleksibilitet.
7. Fare for en mer todelt velferd.

Særmerknad og mottakelse:

- Særmerknad/reservasjon fra to medlemmer. Disse representerer Næringslivets hovedorganisasjon (NHO) og Private barnehagers landsforbund (PBL).
 - Hovedpoeng: Velferdstjenestene er offentlige uansett hvem som driver dem og regulering sikrer leveransene.
 - Uenig i at utvalget har faglig grunnlag for sine analyser og forslag, særlig de i kapittel 14, 15 og 16.
- Mottakelse – som forventet:
 - Kritikk om faglig innhold fra næringsinteresser og liberale tenketanker
 - Fokus Høyresiden (Høyre og Frp): foreslår å kaste rapporten ulest i søpla
 - i media på uenigheter og regjeringens posisjoner i enkeltsaker
 - Positiv tilbakemelding fra fagmiljøer og fagbevegelsen
- **Rapporten sendes nå på offentlig høring**

Interessekamp om velferden

Den nordiske velferdsmodellen er blandingsøkonomi med et skille mellom forretning og forvaltning, marked og demokratisk styring. Vi har offentlig sektor fordi markedet i privat sektor ikke leverer det vi ønsker å oppnå politisk – like rettigheter, utjevning og kontroll. Det offentlige prioriterer etter behov og politiske mål. Kommersielle aktører prioriterer etter fortjeneste. Privatisering, kommersialisering og finansialisering gir økt ulikhet økonomisk, sosialt og geografisk - og utfordrer både demokratisk styring og fellesfinansiering med like rettigheter.

Sterke krefter for privatisering og kommersialisering:

- Markedsinteressenter – store konsern er mektige lobbyister
- Interesseorganisasjoner/arbeidsgiverorganisasjoner
- Ideologi – markedsfundamentalisme i partier, tenketanker.
- Markedsbyråkrater – kortsiktig budsjettering, standardisering, sentralisering og «effektivisering».

Hvem tar kampen for det fellesfinansierte, omfordelende og solidariske velferdssystemet?

Hva skal vi med offentlig sektor?

«Den enkle og grunnleggende årsaken til at arbeiderbevegelsen har bygd opp en sterk offentlig sektor, er at det finnes behov som er så viktige at de ikke kan overlates til markedskreftene.»

for velferdsstaten

**Kunnskap og fellesskap
er makt.**

www.velferdsstaten.no

